

Language and Cognition

svezak 2, broj 1, svibanj 2010., str. 147

Language and Cognition interdisciplinarni je znanstveni časopis Britanskoga udruženja za kognitivnu lingvistiku (UK Cognitive Linguistics Association – UKCLA). Izdavač je Mouton de Gruyter, prvi je broj objavljen 2009. godine te su otada objavljena tri sveska s ukupno pet brojeva (časopis izlazi dvaput godišnje, u svibnju i studenome). Časopis prihvaća izvorna znanstvena istraživanja s područja lingvistike i kognitivne znanosti, štoviše glavni je naglasak upravo na suradnji ovih dvaju područja istraživanja; teorije i modeli o jeziku i umu, geste i komunikacija, neurolingvistika, psiholingvistika, začeci i razvoj jezika i uma, konceptualni razvoj, isprepletanje jezika, mišljenja i kulture, primjena kognitivnih postavki na jezik u forenzičkoj znanosti, prevodenju, podučavanju jezika tek su neke od tema koje uredništvo nudi potencijalnim autorima.

Prvi broj drugog sveska, koji je izišao u svibnju 2010. godine u cijelosti je dostupan *online* i daje dobar uvid u formu i sadržaj ovog relativno novog časopisa. Broj se sastoji od 147 stranica i sadrži pet članaka.

Prvi je članak autorice Susan Goldin-Meadow, *When gesture does and does not promote learning*. Autorica se bavi ulogom spontanih gesta u procesu učenja, naime želi predstaviti ne samo važnost gesta za sudionike u procesu nego i različitost značenja i učinka gesta ovisno o položaju sudionika u procesu. Proučavanjem i usporedbom gesta onih sudionika koji uče nešto novo (novices) i sudionika koji prenose već stečeno znanje (experts) zaključuje da su kod prvih geste povezane s promjenom koja se događa pri procesu učenja te označavaju prijelaznu fazu prema stjecanju novog znanja, dok su kod ovih drugih geste ustvari dodatna potpora znanju koje se u tom procesu prenosi. U članku *The spatial foundations of the conceptual system* autorica Jean M. Mandler opisuje mehanizam koji pojednostavnjuje informacije o prostoru i nevelik sustav prostornih primitiva koji su dovoljno sredstvo da djeca koja još ne govore interpretiraju objekte i događaje. Autorica naglašava koliko je bitno dobro razumjeti rane mehanizme

stvaranja konceptualnog sustava koji se oslanja na prostorne sheme (spatial image-schemas) jer on ustvari čini srž konceptualnog sustava odrasle osobe, koji je svakako imao svoj daljnji tijek razvoja, ali na temeljima izgrađenima u ranom djetinjstvu. Taj se konceptualni sustav razvijao uz pomoć jezika i neprostornih informacija, ali one ostaju sekundarne u odnosu na prostorne sheme koje nalazimo u tom ranom konceptualnom sustavu. Treći je članak u ovome broju članak troje autora, Olge Gurevich, Matthewa A. Johnsona i Adele E. Goldberg, a naslov mu je *Incidental verbatim memory for language*. Kroz pet eksperimenata autori se bave razlikom između implicitnog i eksplicitnog doslovnog pamćenja (verbatim memory) u jeziku, pokušavaju naći koje se konstrukcije lakše pamte riječ po riječ, a koje su konstrukcije teže za takav pothvat i što točno u njima koči govornika da ih cjelovito upamti. Autori i sami napominju da eksperimenti i rezultati ne nude konačne odgovore, nego dapače postavljaju mnoga pitanja koja tek treba pomno istražiti. U članku *Disembodying cognition* autor Anjan Chatterjee propituje pojam utjelovljene spoznaje (embodied cognition). Autor uzima u obzir dokaze o utjelovljenoj spoznaji, ali istovremeno želi naglasiti da ih treba promatrati tek kao jedan od mogućih odgovora i na taj način ostaviti prostora interpretaciji stupnjevitog utemeljenja (graded grounding). Chatterjee također predlaže tri funkcionalne anatomske osi kao temeljne osi za ispitivanje stupnjevite prirode utemeljenja, prva se tiče lateralnih razlika mozga, druga se tiče dorzo-ventralne osi, a treća se tiče senzornog i motoričkog korteksa. Zadnji članak u ovome broju, *On the genesis of personal pronouns: Some conceptual sources*, napisali su Bernd Heine i Kyung-An Song. Autori tvrde da ne postoji previše slučajeva u kojima je pomno utvrđena geneza osobnih zamjenica u danom jeziku. Heine i Song žele iskoristiti dostupne podatke i na temelju njih stvoriti zaključke o širem okviru gramatičkog razvoja osobnih zamjenica, a u tome razvoju prepoznaju neka zajednička kognitivna i komunikacijska obilježja. Smatraju da proces gra-

matikalizacije treba smjestiti u širi kontekst i ondje dalje istraživati razvoj osobnih zamjenica. Iako u ovome broju časopisa nema prikaza knjiga, oni su svakako poželjan prilog.

Language and Cognition časopis je koji cilja na uistinu široku istraživačku zajednicu koju zasigurno želi zadržati visokom kvalitetom

priloga te intrigantnim temama, s posebnim naglaskom na intenzivnu suradnju između disciplina uz čvrst teorijski okvir, fino razradenu metodologiju te poticajne rasprave koje izvire iz dosadašnjih članaka.

Marina Grubišić

Kroatologija 1(1)

Zagreb, 2010., str. 366

Izašao je prvi broj prvoga godišta Kroatologije, časopisa za hrvatsku kulturu koji izdaju Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu. Prvi je broj toga novoga časopisa posvećen profesor Radoslavu Katičiću povodom njegova 80. rođendana, no prema riječima glavne urednice Branke Tafre, početak je izdavanja toga časopisa i svojevrsan dokaz zrelosti Hrvatskih studija, koji su 2010. godine proslavili osamnaestu obljetnicu svojega osnutka. Uzme li se u obzir da trenutačno znanstvene publikacije prolaze kroz teško razdoblje u humanističkim znanostima u Hrvatskoj, izdavanje sasvim novoga časopisa može se učiniti pomalo neobičnim potezom. Međutim, glavna urednica u uvodnoj riječi napominje da će taj časopis pridonijeti popunjavanju mjesta na znanstvenoj sceni koje je dugo bilo nepopunjeno. Kroatologija je naime namijenjena svim znanstvenicima koji istražuju hrvatsku kulturu i koji su do sada teško pronalazili mjesto za objavu zbog interdisciplinarnoga pristupa proučavanju hrvatske kulture.

Iako je empirijska činjenica da je pojam kulture izuzetno širok i obuhvaća mnogo skupina pojava vezanih kako za društvo u svom povijesnom kontinuitetu tako i za čovjeka, njegovu sposobnost i praksu komunikacije u najširem smislu, proučavanje se hrvatske kulture u Kroatologiji sasvim sigurno ne uzima kao panaceja koja omogućava da se kao istraživanja kulture klasificiraju i svi oni radovi koji ne

spadaju ni u jednu od vodećih paradigmi suvremenih humanističkih i društvenih znanosti. U prvome se broju ovoga časopisa, prije svega u članku autora Radoslava Katičića, »Glavna obilježja hrvatske kulture« (1–10), programatski prikazuju neka jasna načela koja se očekuju od kroatoloških istraživanja, a koja spadaju, napominje glavna urednica, u samostalno polje unutar interdisciplinarnoga područja znanosti. Akademik Katičić ističe zahtjev za oblikovanjem metodskih postupaka kakvi do sada nisu bili razvijeni u nacionalnim humanističkim disciplinama, jer je sama narav hrvatske kulture »netipična« u europskom kontekstu. Potrebno je stoga pristupiti poredbeno i široko i nipošto se istraživački sužavati na granice nacionalnog odnosno pojedine znanstvene discipline te promatrati pismenu, likovnu, glazbenu i društvenu kulturu kao razne vidove jednoga cjelovitoga kulturnoga izraza. I sam je prvi broj Kroatologije prilog tako postavljenom okviru. Dvadeset i dva objavljena članka, nastala na temelju izlaganja renomiranih stručnjaka i mladih istraživača na 1. međunarodnoj kroatološkoj konferenciji 2009. godine, bave se s jedne strane širokom lepezom područja istraživanja, s druge pak iskazuju interes za različita povijesna razdoblja hrvatske kulture, od vremena glagoljaške pismenosti do suvremenosti.

Kristian Novak